

Första klas

Att lyssna på stativhögtalare från sådär 25.000 kronor och uppåt är en kvalitetsresa, redan den billigaste högtalaren har det där lilla extra.

Text Olle Linder Medlyssnare Lena Mattsson och Lasse Sundin Bild H&M Mätning H&M

SS!

Under en dryg månad har jag haft förmånen att kunna växla mellan tre olika stativhögtalare. Samtliga ligger i spannet 28.000 till 40.000 kronor. De har olika karaktär och olika styrkor, men en sak har de gemensamt: Alla tre osar god kvalitet och omsorg om detaljerna liksom om helheten.

Jag misstänker att de flesta av oss skulle kunna leva med vilken som helst av dessa högtalare, även om vi skulle välja olika favoriter. Lägstanivån är mycket hög. Jag har lyssnat på:

ATC SCM19
KEF R3 Meta
Yamaha NS600A

Salig Olle Mårtensson, legendarisk hifi-handlare i Alingsås, brukade säga att stativhögtalare är slöseri med bas. Och visst ligger det något i det.

Om man tar två hypotetiska högtalare med samma element och byggprincip, ger större volym mer bas. Men för samma peng kommer stativhögtalaren att ha en mer stabil låda. För att få en golvhögtalare att vara lika stabil så blir det genast dyrare.

Mycket handlar om egna preferenser. Jag bor i lägenhet och har rätt modesta krav på djupbas. Mitt enda krav är de riktigt låga tonerna i inledningen på Ane Bruns *These Days* (från "It All Starts With One") ska höras. Om jag placerar någon av dessa högtalare fel, till exempel på ett för högt stativ, så hörs tonerna inte, men med en korrekt placering så klarar alla tre av det.

ATC är mest kända för sina studiomonitors. Att läsa deras "Client List" är onekligen imponerande. De tillverkar även högtalare och elektronik för hemmabruk. **SCM19** är deras tredje minsta högtalare, måhända inte så stor, men densiteten är väl tilltagen, de väger så där 17 kilo styck. De har ett 150 millimeters baselement. I diskanten sitter en soft dome.

Det mesta av vikten står baselementet för, det väger nio kilo! ATC tillverkar sina element själva.

Diskantelementet är gjort för att tåla höga ljudnivåer under långa perioder, det här är studiotänk. Modellbeteckningen 19 står för den inre volymen på den slutna lådan. Lådan i sig har välvda sidor, vilket också driver på priset. Med tanke på ATC:s "No nonsensfilosofi" blir jag förvånad över

Kringutrustning

Auralic Aries G1.1 och Chord Qutest
Bladelius Saga II, Bladelius Mode,
Audion Silvernight mkII
Tannoy Arden, Tannoy 531
Supra

att det går att bi-wira högtalarna. Gallret fästs med magneter, jag har lyssnat utan. Även om vi har haft en mattsvart högtalare så har den ändå doftat kvalitet och hantverk. Undrar hur många lager färg högtalaren har...

KEF har varit med sedan 1961 och periodvis sysslat mycket med forskning. De senaste generationerna högtalare har varit extremt noggrant framtagna med KEF LS50 som en skulptural fyrbåk. Den modellen har uppdaterats med ett Meta på slutet. En kusin är **KEF R3** som kan ses som en mer kommersialiserad variant av LS50. Den är inte lika extrem utan har en mer konventionell fyrkantig låda och har fått ett baselement. I likhet med LS50 har R3 också ett koaxialelement.

R3 har också fått beteckningen **Meta** och det består av en skiva som sitter bakom diskant- och mellanregisterelementet med 30 stycken Helmholtz-resonatorer, snävt avstämda med smala band.

Helmholtz-resonatorer används främst för att få bort baspucklar. Men här har KEF velat minska diskant- och mellanregisterelementens ljudalstring bakåt, in i lådan. Och de ska ha lyckats få bort över 99 procent av det ljudet, från 620 hertz och uppåt. En effektivt absorberande med andra ord.

Högtalaren är en basreflexkonstruktion, det följer med pluggar så att lådan kan bli slutet, med en torrare bas men inte lika fylig som en basreflex kan vara.

Jodå. Det här känns som en mycket påkostad högtalare.

Yamaha har en unik högtalarhistoria i Sverige. När Sveriges Radio skulle byta studiomonitors slutade det med att man valde Yamaha NS1000M. Och köpte dem i massor. Containervis. En uppdaterad släkting, NSS000 kostar idag närmare 180.000 kronor.

Den högtalare jag lyssnat på, NS-600A, kostar så där en sjättedel av det, men känns riktigt lyxig med sin blanksvarta finish. Det är en basreflex med en skulpturerad basport på baksidan. Och som en blinkning har högtalarterminalerna samma utseende.

Det här är också en hi-techhögtalare där ingenting finns av en slump. Yamaha har arbetat mycket med att minska vibrationer i lådan utan att dämpa den för mycket. Högtalarens sidopaneler sluttar inåt, så bakstycket är mindre än fronten. Och finishen är högklassig, högtalarna är blanklackade på samma vis som företagets flyglar.

Yamaha NS-600A är en 2-vägare med ett 3-centimeters diskantelement medan baselementet har en diameter på 13 centimeter.

Vi lyssnar!

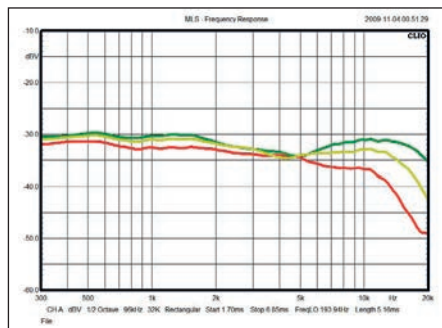
Jag har lyssnat mycket med min sambo **Lena**. Hon gillar Tannoy och rör medan →

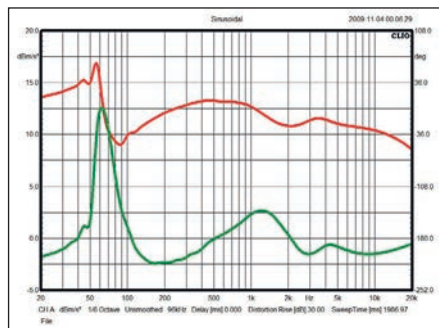
Fullödigt
Helhetsperspektiv

ATC har gedigen byggkvalitet och ett snyggt försänkt kontaktbleck med två uppsättningar högtalarkontakter av helt normalt snitt.

ATC har en närmast perfekt linjär och tätt sammanhållen frekvensgång, men med tydligt fall i diskanten vid 60 grader (röd) över 10 kHz.

ATC har en hyggligt snäll impedans (grön) som högst vid 65 Hz. Inte heller fasen (röd) lär ställa till bekymmer, eftersom det enda tvära kastet sker där impedansen är som högst.

Savoy Brown-kännaren Lars Sundin i Hede är inne på Sugden och Harbeth. Vi har fastnat för olika högtalare, ATC SCM19 är min egna, absoluta favorit!

Jag har spelat massor med musik som jag hört miljarder gånger och varje gång får jag känslan "ja, det är så här det ska låta". Kanske inte alltid helt behagligt, men heller aldrig förvanskat.

Ta Paul Simons *50 Ways to Leave Your Lover*, från "Still Crazy After All These Years". Det är en ypperlig inspelning där Steve Gadd's trumspel är på gränsen till ett Gudsbevis. Ja, det svänger bra.

Nej, jag hör *inte* nya detaljer men de är mycket tydligare än mängden gång tidigare. Högtalarna ger bra djupverkan med centrum mellan högtalarna.

"Aida" (George Solti & Romoperan, 1961) återges med bra bett i trumpeterna och tydlig placering av sångarna. Det enda som saknas är lågbasen, den där som skvallrar om inspelningslokalens storlek. Men det fixar ingen stativhögtalare.

För att få ut maximalt ur dessa högtalare så krävs bra inspelningar, de är definitivt avslöjande. Det gör att dåliga inspelningar/pressningar avslöjas och det gör musiken mindre engagerande.

Klangmässigt är detta en homogen högtalare som imponerar stort på mig.

KEF R3 Meta är synnerligen detaljerade med hög upplösning och, misstänker jag, låg distorsion. Om jag recenserade hifi-prylar på heltid skulle detta vara mitt val.

Ljudbilden ligger från högtalarna och framåt, här finns inget tillbakalutat i återgivningen. Tvärtom.

Det här är den högtalare som låter mest modern på ett inte enbart positivt sätt.

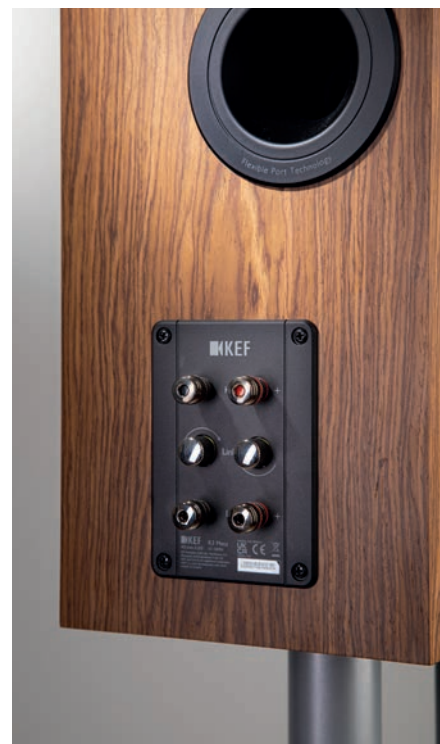
Jag har testat att köra högtalarna med och utan proppar i basreflexöppningarna. Med propparna på plats får högtalarna en slank återgivning vilket gör att de övre registren tar över. Utan proppar får högtalarna en fylligare bas, med mer värme. Det gör att The Imagined Villages *Cum on Feel the Noise* får en mycket mer organisk karaktär.

Högtalarna är suveräna på att plocka fram 3-dimensionalitet ur inspelningar. Triumfmarschen ur "Aida" återges med mycket bra rumsdimensionalitet och förvånansvärt mycket tyngd. Även om djupbasen saknas även här, är detta den högtalare som klarar detta bäst.

Natalie Merchants *Maggie Said* från det självbetitlade albumet är en imponerande uppvisning i precision och detaljer. KEF:s högtalare hanterar sibilanter mycket snyggt.

Det jag reagerar på är att jag mer fokuserar på högtalarna än musiken. Personligen föredrar jag en lite mer avslappnad högtalare. Fast visst vore det bra att ha ett par hemma och ta fram för veritabla audiofilogier!

En annan aspekt är att förstärkare från Bladelius inte är det optimala valet för denna högtalare.

KEF har snyggt träfaner och fin finish, men utanpåliggande kontaktbleck. De två mittersta vreden är en KEF-specialitet som låter dig välja om högtalarna ska bi-wiras/ampas eller ej, utan att flytta på metallbleck. Den flexande porten kan täppas igen med skumgummiproppar.

Yamaha NS-600A är Lena och Lasses favorithögtalare. Det kan jag mycket väl förstå, de har karaktären homogen helhet utan att låta det minsta beslöjade eller brista i detaljer.

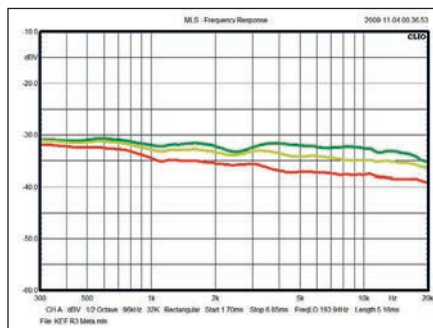
Det är en polerad högtalare och då inte bara visuellt. Ljudbilden placeras längre bak än hos de andra högtalarna, det finns inget påstridigt i Yamahas återgivning. De här högtalarna spelar även risiga inspelningar med gott humör. De har lite "F*ck art, let's dance" över sig.

Tonårsfavoriterna Wishbone Ashs andra skiva "Pilgrimage" och spåret *Vas Dis* svänger på ett självklart vis och det här är den högtalare som återger det spåret bäst, mest njutbart.

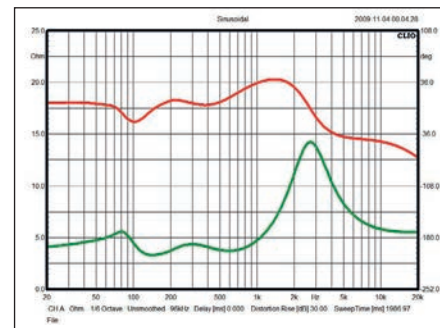
Kungsbackatrions Haydn-skiva tar mindre utrymme i lyssningsrummet än med ATC eller KEF, de har en större ljudbild och lite högre detaljeringsgrad. Och precis som de andra så saknas den sista djupbasen på Soltis "Aida", föga förvånande.

Det finns ett drag av "Old School" över Yamahas högtalare. De är inte hysteriska vad gäller placering, de spelar så avslappnat att du kommer att glömma bort dem efter ett tag. De spelar bara på.

Jag kommer inte ihåg vem som sa "De låter inte japanskt." Och jag vet inte exakt vad det betyder, men det var avsett som en komplimang...

KEF:s koaxialelement ger närmast idealiskt jämn och sammanhållen frekvensgång i både 0 (grön), 30 (gul) och 60 grader (röd).

KEF har snäll, men låg och rätt strömkrävande impedans (grön) upp till 1 kHz. Samtidigt är fäsförloppet (röd) mycket jämnt, så högtalaren får ändå anses som en harmlös last.

Yamaha har mycket hög finish på den högglanslackade lådan och en uppsättning rejäla kontakter. Den annorlunda basporten ska minimera störande blåsljud och heter Twisted Flare Port, med Yamaha-terminologi.

Av praktiska skäl har jag bara kunnat lyssna på ATC SCM19 och Yamaha NS600A med mina rörslutsteg Audion Silvernight mkII. Det är parallellkopplade direktupphettade trioder som behöver en hyfsat snäll last.

KEF-högtalarna är lite snåriga att driva och då blir midbasen tunn. Mikrodynamiken och detaljeringsgraden är sublim, men det är *inte* ett optimalt förstärkarval.

ATC SCM19 och trioder går som hand i handske. Visserligen är känsligheten rätt låg men de utgör en lätt last. Och den kombinationen ger åtminstone mig gåshud över hela kroppen.

Begreppet High End har ingen entydig definition, trots det vill jag sortera in denna trio under det begreppet. Det här är riktigt bra. De har olika styrkor med KEF R3 Meta längst ut på ena kanten under rubriken Supermodern Detaljerad Högtalare (du hade kunnat lägga till linjär! RED). På andra kanten står Yamaha NS600A med titeln Ta det lugnt och spela en skiva till. I mitten står ATC SCM19 och visar på hur det verkligen låter, med detaljer och helhet.

H&M

Musikaliskt avslappnade
Fin finish

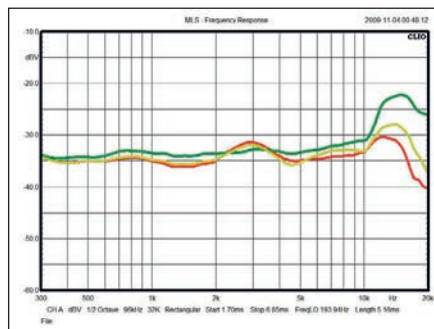
Mätningen

HiFi
& Musik

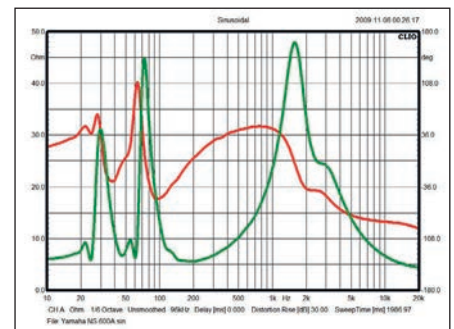
Yamaha NS-600A

BRA LJUD!

★ Testad i HiFi & Musik nummer 11 2023 ★

Yamaha ger en hyggligt jämn och fint sammanhållen frekvensgång i alla tre vinklar. Över 10 kHz kommer dock en mycket tydlig diskant-höjning, framför allt mätt rakt framifrån (grön).

En relativt hög impedans (grön) men som tillsammans med den låga känsligheten ändå blir en rejäl utmaning. Inte minst under 200 Hz, med mycket tvära kast i både impedans och fas (röd).

ATC SCM19

Pris 39.995 kr/par
Princip 2-vägs sluten låda
Diskantelement 2,5 cm
Baselement 15 cm
Delningsfrekvens 2,5 kHz
Nominell impedans 8 ohm
Angiven känslighet 85 dB
Kontakter 2 uppsättningar
Storlek (BxHxD) 43,8x26,530 cm
Vikt 17,8 kg/styck
Info scanaudio.se, atc.audio

KEF R3 Meta

Pris 28.000 kr/par
Princip 2-vägs basreflex, koaxial
Diskantelement 2,5 cm
Mellanregister 12,5 cm
Baselement 16,5 cm
Delningsfrekvenser 420 Hz, 2,3 kHz
Nominell impedans 4 ohm
Angiven känslighet 87 dB
Kontakter 2 uppsättningar
Storlek (BxHxD) 20x42,2x33,6 cm
Vikt 12,4 kg/styck
Info digitalbild.se, eu.kef.com

Yamaha NS-600A

Pris 31.900 kr/par
Princip 2-vägs basreflex
Baselement 13 cm
Diskant 3 cm
Delningsfrekvens 2,6 kHz
Nominell impedans 6 ohm
Angiven känslighet 85,5 dB
Kontakter 1 uppsättning
Storlek (BxHxD) 20,7x38,3x32,9 cm
Vikt 9,9 kg/styck
Info europe.yamaha.com